

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III.ÚS 84/2012-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. februára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. J. N., M., zastúpeného advokátom JUDr. J. K., M., pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 216/2010 z 13. septembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. J. N. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. decembra 2011 doručená sťažnosť Ing. J. N., M. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. K., M., pre namietané porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 216/2010 z 13. septembra 2011.

Z podania a jeho príloh vyplynulo, že Okresný súd Michalovce (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 5 C/1/2008 z 15. júna 2009 zviazal sťažovateľa ako žalovaného v konaní o zaplatenie žalovanej istiny s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia zaplatiť žalobcom nárokovanú sumu, keď usúdil, že sťažovateľ užíval svoj spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti nad rozsah svojho podielu bez súhlasu žalobcu a bez náhrady a bránil žalobcovi v užívaní jeho spoluvlastníckeho podielu. Proti tomuto rozhodnutiu sa sťažovateľ odvolal. Poukazoval predovšetkým na nedostatočne vykonané dokazovanie, nepreukázanie tvrdených skutočností a nemožnosť preukázať právne významné skutočnosti, keď okresný súd nevypočul sťažovateľom navrhovaných svedkov. Sťažovateľ tiež namietal výšku priznaných úrokov z omeškania, ako aj obdobie, za ktoré boli priznané. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) napriek námietkam sťažovateľa potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa. Keďže podľa sťažovateľa rozhodnutia súdu prvého stupňa, ako aj odvolacieho súdu vykazovali vysoký stupeň svojvôle a arbitrárnosti, boli nepreskúmateľné a neobsahovali riadne a vyčerpávajúce odôvodnenie, napadol sťažovateľ rozsudok odvolacieho súdu dovolaním. Najvyšší súd ako súd dovolací uznesením sp. zn. 6 Cdo 216/2010 z 13. septembra 2011 dovolanie sťažovateľa odmietol, keď usúdil, že smeruje proti takému rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné. Sťažovateľ tvrdí, že týmto rozhodnutím najvyšší súd porušil jeho základné práva.

Porušenie svojich práv vidí sťažovateľ v tom, že dovolací súd odmietol jeho dovolanie napriek skutočnostiam, že *„rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok prvostupňového súdu, sú postihnuté vadou uvedenou v § 237 písm. f) O. s. p., ako aj inými vadami, ktoré spôsobujú, že tieto rozhodnutia sú nesprávne“*. Iné vady spočívajú v tom *„že súdy nesprávne právne posúdili danú právnu vec, keď zviazali žalovaného k povinnosti zaplatiť žalobcovi žalovanú sumu vzniknutú titulom bezdôvodného obohatenia, hoci k tomuto na strane žalovaného nedošlo. V konaní nebolo preukázané, že žalovaný užíva spoločnú nehnuteľnosť nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu. Skutkové zistenia oboch súdov nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní.“*

Sťažovateľ ďalej uvádza: „Aj napriek hore uvedeným skutočnostiam Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 13. septembra 2011 dovolanie žalovaného odmietol. Najvyšší súd tu vyslovil právny názor, že o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov budú vykonané, rozhoduje súd. Ďalej, že odvolací súd preto svojím postupom nevytlúčil žalovaného z realizácie procesného práva, ktoré mu občiansky súdny poriadok priznáva. Ďalšími námietkami žalovaného sa Najvyšší súd vôbec nezaoberal (napr. úroky z omeškania).

Z hore uvedeným názorom dovolacieho súdu nemožno súhlasiť, lebo išlo o kľúčový dôkaz. Ak ho súd odmietol vykonať, tak v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O. s. p. to musel zdôvodniť. V opačnom prípade ide o nepreskúmateľnosť rozhodnutia a porušenie práva na spravodlivé súdne konanie.“

Sťažovateľ tiež poukazuje na skutočnosť, že medzi účastníkmi sa vedie viacero sporov s rovnakým predmetom konania, avšak vo vzťahu k inému obdobiu. V iných prípadoch ten istý odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené, a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Podľa sťažovateľa „V právnom a demokratickom štáte je predsa nemožné, aj keď v inom konaní, ale s tým istým predmetom konania, aby súd dospel k inému právnemu názoru za rovnakej dôkaznej situácie.“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti vydal tento nález:

„1. Základné právo Ing. J. N., M. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 6 Cdo 216/2010 zo dňa 13. septembra 2011 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 6 Cdo 216/2010 zo dňa 13. septembra 2011 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť Ing. J. N., M., trovy právneho zastúpenia v sume 311,22 €, na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. K. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto Nálezu (1/6 výpočtového základu, t. j. 123,50 € +

20 % DPH (24,70 €) = 148,20 € + režijný paušál 7,41 €, dva úkony právnej služby = 311,22 €).“

II.

Podľa čl. 124 ústavy Ústavný súd Slovenskej republiky je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať aj takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (III. ÚS 175/03).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje zároveň za potrebné pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (*mutatis mutandis* I. ÚS 13/00).

Podstatou sťažnosti je tvrdenie, že najvyšší súd porušil označené práva sťažovateľa tým, že napriek zjavným vadám rozhodnutia odvolacieho aj prvostupňového súdu odmietol dovolanie sťažovateľa.

Najvyšší súd odôvodnil odmietnutie dovolania takto:

„... S prihliadnutím na obsah dovolania, sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či konanie pred súdmi nižších stupňov nebolo postihnuté vadou uvedenou v § 237 písm. f/ O. s. p.

Podľa § 237 písm. f/ O. s. p. je dovolanie prípustné, ak bola účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom.

Dôvodom, zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p., je vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Podľa názoru dovolacieho súdu v posudzovanej veci konanie pred odvolacím súdom nie je takouto vadou postihnuté.

Pokiaľ dovolateľ namietal, že súdy mu odňali možnosť pred súdom konať tým, že nevykonali ním navrhnuté dôkazy, treba uviesť, že podľa ustálenej judikatúry platí, že takýto postup súdu nemožno zásadne považovať za odňatie možnosti konať pred súdom. Účastníci sú totiž povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, pričom za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav vecí, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov (§ 120 ods. 1 veta prvá a § 125 veta prvá O. s. p.). O tom, ktoré z navrhnutých dôkazov (ale aj tých, ktoré navrhnuté neboli) budú vykonané rozhoduje však súd. Z uvedeného je zrejmé, že Občiansky súdny poriadok účastníkovi konania priznáva právo vykonanie určitého dôkazu navrhnúť. Toto procesné oprávnenie dovolateľ v danej veci aj využil (nebolo mu odňaté). Rozhodnutie o tom, či navrhnutý dôkaz bude vykonaný, ponecháva súdu. Odvolací súd preto svojím postupom dovolateľa nevyklúčil z realizácie procesného práva, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva.

V posudzovanej veci nejde ani o prípad, kedy by odvolací súd (súd prvého stupňa) nevykonal žiaden účastníkmi navrhnutý dôkaz.

Pokiaľ žalovaný namietal, že okresný súd nevykonanie ním navrhnutých dôkazov v dôvodoch rozsudku ani nezdôvodnil treba uviesť, že odvolací súd, reagujúc práve prečo nepovažoval za potrebné dôkaz výsluchom svedkov vykonať a teda prečo postup okresného súdu považoval za správny. Žalovaný preto postupom okresného súdu nebol ukrátený na svojich procesných právach.

Napokon dovolací súd poznamenáva, že pri nároku na náhradu uplatnenú podielovým spoluvlastníkom za to, že neužíva spoločnú vec v rozsahu svojho spoluvlastníckeho podielu, zásadne nie sú rozhodujúce dôvody, pre ktoré je spoluvlastník vylúčený z užívania spoločnej veci, ale to, že spoluvlastník vec užíva nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu a za toto užívanie náhradu vo forme peňažného plnenia z užívania vylúčenému spoluvlastníkovi neposkytuje (to neplatí, ak sa spoluvlastníci dohodli, že náhrada sa neposkytuje).

Dovolací súd nezistil ani existenciu žiadneho ďalšieho dôvodu obsiahnutého v taxatívnom výpočte uvedenom pod písmenami a/ až e/ a g/ § 237 O. s. p. Dovolanie v tejto veci preto ani podľa týchto zákonných ustanovení prípustné nie je.

Námietky žalovaného, ktorými vytyka odvolaciemu i prvostupňovému súdu existenciu tzv. inej vady a omyl pri aplikácii práva, treba považovať za dovolacie dôvody podľa § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O. s. p., ktoré však sami o sebe prípustnosť dovolania nezakladajú. Skutočnosť, že by konanie bolo postihnuté tzv. inou vadou, resp. že by rozhodnutie prípadne aj spočívalo na nesprávnom právnom posúdení veci, môže byť len odôvodnením dovolania za predpokladu, ak je toto prípustné, nie však dôvodom jeho prípustnosti podľa § 236 a nasl. O. s. p.

Keďže v posudzovanej veci prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O. s. p. a v dovolacom konaní neboli zistené ani dôvody prípustnosti dovolania uvedené v ustanovení § 237 O. s. p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol.“

Po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu dospel ústavný súd k záveru, že potom, ako najvyšší súd konštatoval neprípustnosť dovolania

podľa § 238 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) interpretoval v ďalšej časti odôvodnenia rozhodnutia zákonom definované podmienky prípustnosti dovolania podľa ustanovení § 237 OSP a posúdil podľa nich prípustnosť dovolania sťažovateľa. Osobitne sa pritom zaoberal otázkou, či postupom súdu bola sťažovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP. Prípustnosť dovolania totiž sťažovateľ založil na tvrdení, že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom, čo odôvodňoval najmä nevyhovením jeho návrhu na vykonanie dokazovania výsluchom ním navrhnutých svedkov. Najvyšší súd posúdil túto otázku v súlade s ustálenou judikatúrou, podľa ktorej nevykonanie dôkazu navrhnutého účastníkom konania nezakladá prípustnosť dovolanie podľa § 237 písm. f) OSP.

Ústavný súd v zhode s touto ustálenou judikatúrou uvádza, že ak súd nevykoná niektorý z navrhovaných dôkazov, táto okolnosť sama osebe nevedie k záveru o procesnej vade konania v zmysle citovaného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. V okolnostiach posudzovaného prípadu bolo vykonané rozsiahle dokazovanie vrátane ohliadky nehnuteľnosti a znaleckého dokazovania a odôvodnenie odvolacieho súdu týkajúce sa nevykonania sťažovateľom navrhovaných dôkazov je ústavne akceptovateľné. Ústavný súd preto konštatuje, že najvyšší súd postupoval v súlade s relevantnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, ktoré ústavne akceptovateľným spôsobom interpretoval a aplikoval, preto aj jeho právne závery sú ústavne akceptovateľné. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že námietky sťažovateľa sú v tomto smere neopodstatnené.

Ústavný súd už v minulosti konštatoval, že základné právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a teda aj podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) nemôže všeobecný súd porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesno-právnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní (m. m. II. ÚS 182/2010, III. ÚS 25/2011). Podľa názoru ústavného súdu je postup najvyššieho súdu v sťažovateľovom prípade v súlade s procesno-právnou úpravou (v danom prípade s Občianskym súdnym poriadkom), keď po zistení, že nie je daný žiaden z dôvodov podľa § 237 a § 238 OSP, dovolací súd napadnutým uznesením sťažovateľovo dovolanie odmietol pre neprípustnosť.

Pokiaľ ide o argumenty sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu ako súdu odvolacieho, je potrebné konštatovať, že pre posúdenie ústavnej konformnosti napadnutého uznesenia dovolacieho súdu (a otázku prípustnosti dovolania) tieto nemali podstatný význam. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní prichádza do úvahy aj ústavný prieskum rozhodnutia odvolacieho súdu, a to v lehote na podanie sťažnosti proti rozhodnutiu o dovolaní (m. m. II. ÚS 324/2010, III. ÚS 192/2010). Vzhľadom na uvedené preto ústavný súd v tomto konaní neposudzoval zlučiteľnosť interpretácie relevantného hmotného práva realizovaného krajským súdom so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. s právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

S prihliadnutím na absenciu priamej súvislosti medzi označenými základnými právami alebo slobodami na jednej strane a namietaným uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 216/2010 z 13. septembra 2011 na strane druhej považuje ústavný súd sťažnosť za zjavne neopodstatnenú. Z uvedeného dôvodu bola ústavným súdom sťažnosť sťažovateľa ako celok odmietnutá podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. februára 2012